

Anykščių A. Baranausko aikštės ir trijų miesto centrinės dalies viešųjų erdvių koncepcijos kūrybinės dirbtuvės

2020 m. rugsėjo 3-5 d. Anykščiuose

Rugsėjo pirmąją savaitę Anykščiuose vyks **Anykščių A. Baranausko aikštės ir trijų miesto centrinės dalies viešųjų erdvių koncepcijos kūrybinės dirbtuvės**. Tris dienas truksiančiose dirbtuvėse patyrusių architektų komandos kartu su architektūros ir urbanistikos sričių profesionalais kurs Anykščių A. Baranausko aikštės ir trijų miesto centrinės dalies viešųjų erdvių sutvarkymo koncepciją bei ieškos būdų, kaip suteikti šioms svarbioms vietoms patrauklumą, gyvybingumą, tinkamai prisiminti Anykščių žydų gyvenimą, kultūrą.

(Anykščiai - Lietuvai ir jos kultūrai svarbus miestas, kurio istorija siekia net XV a. vidurį. Iki pat Antrojo pasaulinio karo miestas buvo svarbus regiono prekybos taškas, ne mažiau svarbią vietą jo istorijoje užėmė žydai, kaip prekybos, amatų ir miesto ekonominio klestėjimo puoselėtojai. Kaip ir daugelis Lietuvos miestų, Anykščiai smarkiai nukentėjo Antrojo pasaulinio karo metu, o pokariu diegiama sovietų planavimo tradicija ėmė radikaliai keisti miestelio išvaizdą ir charakterį.

Didelė dalis istorinio Anykščių centro ir jo viešųjų erdvių pakeista neatpažįstamai, o miesto žydų kultūra ir istorija sovietinės okupacijos metu buvo sistemingai pamiršta, tačiau dalis vertingos miesto struktūros ir erdvių bei žydų istorinės - kultūrinės miestelio atminties išliko. Tai - piečiau A. Baranausko aikštės esantis istorinio Anykščių centro kvartalas, jame išlikusi vienintelė sinagoga, keli žydų istorijos atminčiai svarbūs pastatai centre, taip pat nedideliems miesteliams būdingas sodybinis užstatymas didesnėje Anykščių dalyje bei kelios išlikusios istorinių aikščių vietos. Visa tai jungia gausus Anykščių viešųjų erdvių tinklas.

Jau 7-ajame dešimtmetyje suvokta miesto istorinio palikimo išsaugojimo svarba - 1969 metais miestui suteiktas vietos reikšmės urbanistikos paminklo statusas, o atgavus Nepriklausomybę, 1990-1992 metais parengtas ir pirmasis Anykščių centrinės dalies regeneravimo projektas.

Per paskutinius trisdešimt metų įvyko keletas projektų, skirtų Anykščių centro istorinės dalies atkūrimui, regeneravimui bei įprasminimui, lygiagrečiai mieste vykdomi įvairūs viešųjų erdvių tvarkymo bei visuomeninės programos vystymo projektai, tačiau reikalinga kompleksinė, vienijanti vizija bei nuoseklūs sprendimai).

Šių kūrybinių dirbtuvių tikslas - sukurti **Anykščių A. Baranausko aikštės ir trijų miesto centrinės dalies viešųjų erdvių estetišką, patrauklią įvaizdžio ir įveiklinimo koncepciją**, kuri leistų kryptingai, nuosekliai ir kokybiškai plėtoti Anykščių centrą bei užtikrintų Anykščių viešųjų erdvių gyvybingumą, jų ryšių tęstinumą ir atskleistų spalvingą ir sudėtingą vietos istoriją. Dirbtuvės vyks tris dienas (rugsėjo 3 - 5d.) Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešojoje bibliotekoje, jose dirbs trys talentingos architektų urbanistų ir kraštovaizdžio architektų komandos:

Bau Land urbanistų biuras, besispecializuojantis tvarių miestų vystyme ir strategijose. Jo vadovas Donatas Baltrušaitis yra daug metų dirbęs Belgijoje ties kompleksinėmis miestų

atnaujinimo ir transformacijos strategijomis. Šiuo metu jis yra vienas iš Lietuvos Respublikos bendrojo plano rengėjų.

- **Studio Space-Time** - kraštovaizdžio architektų biuras, kuriantis aukštos kokybės erdves, atliepiančias vietos bendruomenių ir visuomenės poreikius bei reaguojančias į kintančias mūsų planetos gyvenimo sąlygas; Studijos vadovas Povilas Marozas – daug metų praleido Londone, kur prisidėjo prie daugybės įsimintinų viešųjų erdvių kūrimo.
- **Metro Architektūra** architektų biuras, besispecializuojantis pastatų, ir darnaus jų konteksto projektavime. Šis biuras Anykščiams nesvetimas ir miestui yra pateikęs jau ne vieną viešųjų erdvių sutvarkymo pasiūlymą, o jo direktorius dar ir turi giminystės ryšių su Jonu Biliūnu.

Dirbtuvių dalyvius konsultuos architektūros - urbanistikos sričių profesionalai - ekspertai:

- **Audrys Karalius** - Lietuvos architektas, Lietuvos architektų rūmų tarybos narys. Pilotas.lt redaktorius, straipsnių architektūros ir urbanistikos klausimais autorius. Kauno architektų bendruomenės renginių iniciatorius.
- **Rolandas Palekas** -Lietuvos architektas ir profesorius, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas. Daugybės prestižinių architektūros konkursų nugalėtojas sukūręs daugybę unikalių pastatų.
- **Andrius Ropolas** – architektas, kritikas ir „Office De Architectura“ partneris, dirbęs Danijoje, Belgijoje, Japonijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Lietuvoje. Architektūros blog'o archata.lt tinklaraštininkas, parengęs daug straipsnių architektūros tema didžiuosiuose Lietuvos naujienų portaluose (Lrytas.lt, 15min.lt).

Dirbtuvių metu dalyvius su Anykščių žydų istorija supažindins žymus Lietuvos rašytojas, žurnalistas, redaktorius, vertėjas – **Rimantas Vanagas**.

Anykščių gyventojai kviečiami į kūrybinių dirbtuvių metu vyksiančią viešąją paskaitą, kurią skaitys architektas Rolandas Palekas. Paskaita vyks rugsėjo 4 d. 18:00 val, Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešoji bibliotekoje. Po paskaitos, dirbtuvių dalyviai pristatys preliminaras koncepcijas ir kvies diskutuoti Anykščių bendruomenę apie architektų siūlomus sprendimus.

Dirbtuvių rezultatai visiems besidomintiems bus pristatyti viešuosiuose pristatymuose, vyksiančiuose Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešoji bibliotekoje:

- Penktadienį, rugsėjo 4 dieną, 18:30-20:00 vyks viešas komandų pirminių koncepcijų pristatymas ir diskusija;
- Šeštadienį, rugsėjo 5 dieną, 18:00 - 20:00 vyks viešas komandų darbų pristatymas, diskusija ir dirbtuvių uždarymas.

Rugsėjo 15 dieną, Europos paveldo dienų metu bus pristatyta galutinė Anykščių A. Baranausko aikštės (**skirta Anykščių žydų kultūrai**) ir trijų miesto centrinės dalies viešųjų erdvių sutvarkymo koncepcija, vienijanti visų kūrybinėse dirbtuvėse dalyvavusių komandų bei ekspertų geriausias idėjas.

Kūrybinių dirbtuvių vadovas ir kuratorius: Martynas Marozas, **.mmap**

Užsakovas ir organizatorius: Anykščių rajono savivaldybės administracija, atstovaujama Anykščių rajono vyr. Architektės Daivos Gasiūnienės.

Kūrybinių dirbtuvių vieta: Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešoji biblioteka, Vyskupo skv. 1, Anykščiai

A. Baranausko aikštė ir aplinkinis užstatymas 1938m.

A. Baranausko aikštė sovietmečiu 1965m.

A. Baranausko aikštė šiandien.

